

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА: НОВІ МОЖЛИВОСТІ І ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасний світ не стоїть на місці, він постійно розвивається, доповнюється, впроваджуються нові технології, все це вимагає від людини придбання нових знань і навичок, підвищення своєї компетентності в тому чи іншому питанні. Педагог не виняток, адже він є носієм інформації, тому вимагає постійне її оновлення.

Метою статті – є розкриття основних критеріїв та висвітлення можливостей та перспектив професійного розвитку педагога.

Вчитель майбутнього повинен бути неодмінно творчою особистістю. Зростає роль і значення духовно-морального потенціалу вчителя.

Педагогічна освіта є найважливішою частиною освітньої системи, яка забезпечує підготовку кадрів для повноцінного функціонування всієї системи освіти. А також тому, що якість і рівень підготовки педагогічних кадрів визначають перспективи розвитку освіти в цілому.

В суспільстві соціальні перетворення диктують нові вимоги до професійної діяльності педагога його особистості і здібностей. Тому педагог повинен прагнути формувати у себе якості, необхідні сучасним суспільством. Те, наскільки повноцінним буде розвиток учня, багато в чому залежить від професіоналізму педагога.

Виходячи з вимог сучасного суспільства, можна визначити основні способи розвитку професійної компетентності педагога:

- Допомога методичних об'єднань, педагогам в організації діяльності, з урахуванням педагогічного стажу, рівня професіоналізму і індивідуальних запитів особистості педагога. Методична робота повинна сприяти вдосконаленню кваліфікації педагога, підвищення компетентності.

- Реалізація різних форм педагогічної підтримки.

- Самонавчання і саморозвиток педагога та ін.

Педагогічна самоосвіта теж може виступати формою підвищення кваліфікації педагога. Умовою продуктивної роботи є діяльність педагога по особистому плану самоосвіти, складеним на рік і включає наступні розділи:

- цілі і завдання роботи з самоосвіти;
- участь у методичній роботі освітнього закладу;
- відвідування курсів підвищення кваліфікації і проблемних семінарів, проходження атестації;
- вивчення методичної, психолого-педагогічної і предметної літератури, нормативних документів;
- підвищення загальнокультурного рівня (читання художньої літератури, публіцистики, відвідування музею, театру, перегляд телепередач та ін.);
- підсумки роботи із самоосвіти.
- Однією з найважливіших його цілей повинно бути формування установки на самоосвіту, освоєння умінь і навичок самостійної роботи над собою.

Отже, цільовою функцією самоосвіти педагога є всебічний розвиток своєї особистості для забезпечення високої якості навчання і виховання учнів. Учитель, постійно і систематично займається самоосвітою, надає і найбільш ефективний вплив на формування у школярів потреби в самостійному здобутті знань, на розвиток у них відповідних умінь і навичок. Як відомо, особистий приклад педагога в усі часи вважався найважливішим засобом виховання.

Вирішальне значення в освіті належить активності самої особистості, спрямованої на пошук оптимальних і творчих способів здійснення педагогічної діяльності.

У зв'язку з цим, провідне значення має інформованість широких верств педагогічної громадськості щодо змін, які передбачені Законом України «Про освіту». Значної уваги набуває популяризація цих підходів через мережу Інтернет тощо [3].

Педагогічний працівник повинен не тільки усвідомлювати свою додану вартість, що виникла в процесі підвищення кваліфікації, а й розуміти як це вплине на реалізацію його професійних, в тому числі кар'єрних цілей [3].

Зі сказаного випливає, що утворення педагогів має бути безперервним процесом.

Безперервна освіта - це освіта протягом усього життя людини, постійне оновлення і доповнення вже існуючих знань, шляхом всебічного розвитку особистості і самоосвіти. Забезпечується єдністю і цілісністю системи освіти, створенням умов для самоосвіти і всебічного розвитку особистості, сукупністю спадкоємних, узгоджених, диференційованих освітніх програм різних ступенів і рівнів, які гарантують громадянам реалізацію права на освіту та надають можливість отримувати загальноосвітню і професійну підготовку, перепідготовку, підвищувати кваліфікацію протягом усього життя [1, с. 155].

У сучасному контексті розуміння сутності безперервної освіти дозволяє виділити кілька його основних функцій, а саме професійну, соціальну, особистісну.

Соціальна функція допомагає доповнити і збагатити процес взаємодії з суспільством, економічною сферою, державою в цілому за рахунок ознайомлення з мовою, культурою, новими видами діяльності, загальнолюдськими цінностями, сучасними технологіями соціальної взаємодії, в тому числі інформаційними, формуючи грамотність педагога в різних сферах.

Головна умова професійного розвитку педагога – усвідомлення необхідності підвищення власної компетентності. Це має на увазі оновлення теоретичних і практичних знань, вдосконалення навичок фахівців. Курси підвищення кваліфікації можуть проходити тільки ті, хто вже має диплом про повну загальну середню або вищу професійну освіту.

І.І. Казімірська розкриває наступні компоненти особистості вчителя ХХІ століття:

1. Гносеологічний: усвідомлення цілісності людини і біосфери; осмислення місця і ролі педагогічної діяльності в освіті особистості.

2. Аксиологічний: усвідомлення людини найвищою цінністю життя; усвідомлення особистості в єдності з навколишнім світом, природою; визнання самоцінності кожного періоду життя людини; визнання вищою метою освіти саморозвиток особистості та ін.

3. Творчий: організувати своє життя як простір безперервного загальнокультурного та професійного самовдосконалення; здатність будувати навчальний процес як спільну творчу діяльність і ін.

4. Комунікативний: здатність мислити і будувати навчально-виховний процес в системі діалогу; здатність розуміти іншого, знаходити компроміси, вміти вести дискусію та ін.

5. Етичний: здатність усвідомлювати культурно-творчі функції освіти, культуру взаємин; усвідомлення педагогічного процесу як двох домінуючих, в якому здійснюється діалог поколінь; здатність формувати естетичні критерії оцінки явищ [2, с. 47-50].

Провідними емоційними рисами характеру вчителів повинні залишатися: емпатія, тобто здатність співпереживати почуттям учнів і їх батьків; оптимізм; бадьорість, веселість; доброзичливість; задоволеність успіхами учнів; щедрість на похвалу; «Підхід до дитини з оптимістичною гіпотезою».

Отже, одним з найважливіших підсумків підвищення професійної майстерності вважаю особистісний та професійний ріст. Вважаю, що умови для підвищення професійної майстерності вчителя створені, найважливіше завдання педагога - використовувати ресурсні можливості і в перспективі не лише традиційні, а й принципово нові не тільки для ефективної участі в перебудові змісту освіти, а й для саморозвитку, яке є запорукою творчості майстра-педагога.

Таким чином, професійний розвиток педагога в рамках безперервної освіти здійснюється як самим педагогом, так і суспільством, яке диктує умови і надає можливості для цього. Розвиваючись професійно і особистісно, педагоги стають значущою умовою і чинником особистісного розвитку дитини.

Список використаної літератури

1. Словарь согласованных терминов и определений в области образования государств-участников Содружества Независимых Государств. – М., 2004.

2. Казимирская И. И. Мышление учителя и пути его формирования / И. И. Казимирская. – Минск, 1992. – Ч. 2. – 146 с.

3. Професійний розвиток вчителя: нові можливості, які відкриває Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]: <http://education-ua.org/ua/articles/1085-profesijnij-rozvitok-vchitelya-novi-mozhливosti-yakvidkrivae-zakon-ukrajini-pro-osvitu>.